

Szövegértés munkafüzet

3. évfolyam

II. kötet

Eszterházy Károly Egyetem
Oktató- és Fejlesztő Intézet

Az égig érő mesefa

1. Egészítsd ki a hiányos mondatokat!

Az öregember _____ egy szem babot. _____, és _____ az udvarába. A bab hamarosan _____ az égig. Az égig érő fa _____ a meséket.

2. Hogyan mondanád másképpen? Írd a vonalakra!

Nem volt annak se fia, se borja: _____

Egykettőre szárba szökken: _____

Nincs nekem itt maradásom: _____

3. Válaszolj a kérdésekre!

Miért örült az öregember az égig érő fának?

Miért Babszem Jankónak nevezte el az öreg a kisleányt?

Miért nem akart a kisleány az öregnél maradni?

4. Számozással állítsd sorba a mese eseményeit!

- ☐ A babszemből kiugrott egy kisleány.
- ☐ A fa tetején nőtt egy babszem.
- ☐ Az öregember elültette a babot.
- ☐ A fa meséket hullajtott.
- ☐ A babszemből égig érő fa nőtt.
- ☐ Babszem Jankó elindult világgá.
- ☐ Az égigérő mesefán azóta is teremnek a mesék.

5. Milyen állandó mesei szereplőket ábrázolnak a következő kártyák?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

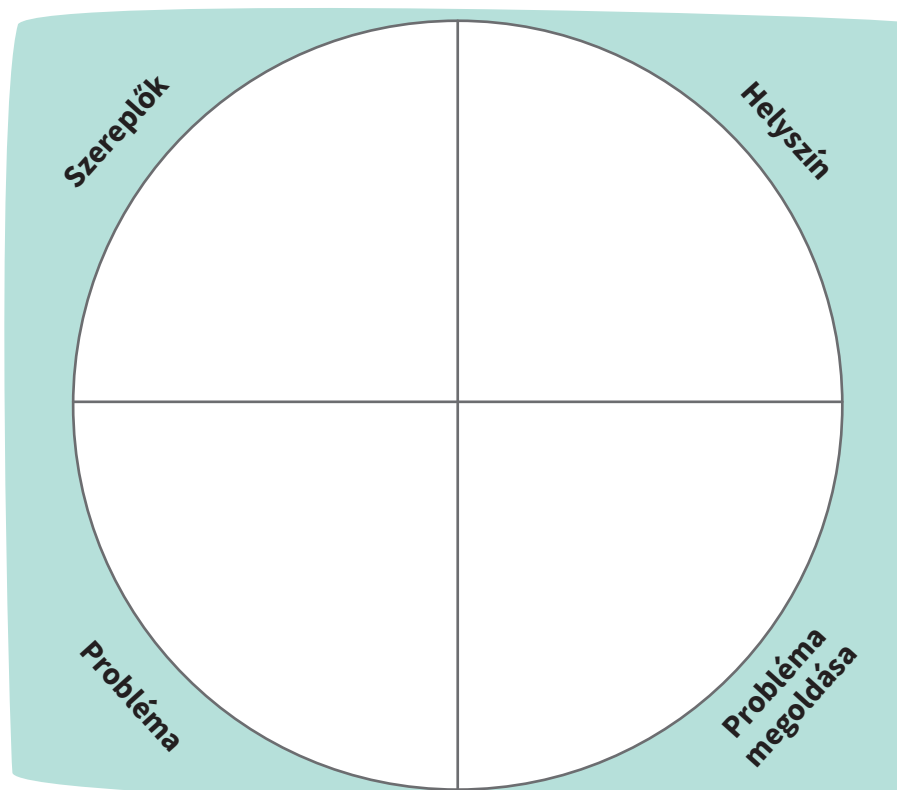
6. _____

7. _____

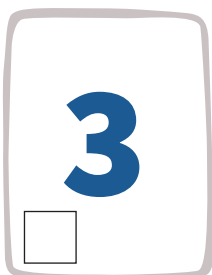
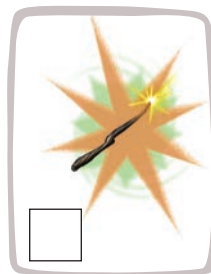
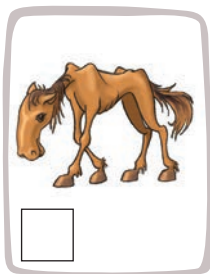
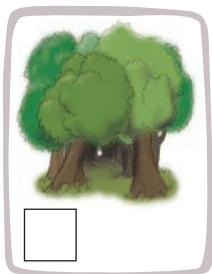
8. _____

6. Írd be a mesekártyák számát a vázlatkör megfelelő helyére!

7. Eddigi olvasmányaid alapján gyűjts példákat a vázlatkörbe!

8. Írd a kártyák sarkába a megfelelő jelentés betűjelét!

A) gebe B) juhász C) meseszám D) törpe E) gonosz mostoha

F) rengeteg erdő G) varázslatos tárgy H) óriás I) szegény ember

J) táltos K) vándorlegény L) viskó

9. Tervezz mesekártyákat te is! Külön lapon dolgozz!

A csillagszemű juhász

1. Milyen fajta mesét olvastál? Húzd alá!

tréfás mese tündérmese állatmese láncmese

2. Írj ide a meséből a jellegzetes mesei kifejezéseket!

3. Olvasd el a mondatokat! Keresd meg a szósorokban a mondatok értelmének megfelelő szót! Karikázd be!

Juhok összetartozó csoportja.

csorda csapat nyáj legelők gulya

Hosszú fanyélre szerelt, növények levágására használt szerszám.

fűnyíró bozótívágó sarló kasza bozótív

Tárolásra használt, földbe ásott nagyobb gödör.

lyuk háló verem csapda pince

4. Milyen feltételhez kötötte a juhász a király kívánságának teljesítését?

5. Milyen próbákat kellett kiállnia a juhásznak? Töltsd ki a táblázatot!

PRÓBÁK	SEGÍTŐK
fehér medve	

6. Sorold fel a király ígéreteit!

7. Mit gondolsz, miért nem fogadta el a juhász egyiket sem?

8. Készítsd el a juhász tulajdonságtérképét a mese alapján!

9. Szerinted miért lett a juhászból jó király?

10. Mi mindenből van három a mesében?

11. Számozással rakd sorba a juhász próbatételeit!

Kaszakút

Medve

Szőrdisznók

Értem, amit olvasok 1.

1. Olvasd el figyelmesen a mesét!

a) Húzd alá a szerinted fontos szavakat kékkel!

A bölcs pásztorfiú

Volt egyszer egy pásztorfiú, aki minden kérdésre olyan okosan meg tudott felelni, hogy messze földön híre járt a bölcsességének.

Fülébe jutott a dolog a királynak is, de az egy szót sem hitt az egészből.

– Ostoba mendemonda, semmi más – jelentette ki, valahányszor a pásztorfiú bölcsességét emlegették előtte.

Hanem az udvarbéliék addig unszolták, míg a végén engedett a kérésüknek, és maga elé hívatta a fiút.

– Három kérdést adok fel neked – mondta. – Ha mind a háromra megfelelsz, fiammá fogadlak, s itt fogsz lakni nálam a palotában. De ha csak egyszer is elvéted a feleletet, mehetsz vissza a birkáidhoz!

– Uram, királyom, állom a próbát – felelte a fiú.

Nagy csend lett a trónteremben, meg lehetett hallani még a légy szárnyának a zizegését is. Akkor a király föltette az első kérdést:

– Mondd meg nékem, hány csepp víz van a tengerben!

– Uram, királyom – felelte a fiú –, csak arra kérlek, állítsd meg a világ valamennyi folyóját, ne hordjanak több vizet a tengerbe, amíg meg nem számolom, hány csepp van benne.

– Rendben van – mondta a király –, erre jól megfeleltél. Lássuk, megfelelsz-e a második kérdésemre is. Meg tudod-e mondani, hány csillag van az égen?

– Uram, királyom, megmondom, csak előbb adass egy ív papirost.

Hozták a király tollnokai máris a papirost. Kuncogva nyújtották át a fiúnak, azt hitték, azon akarja kiszámolni, hány csillag van az égen. A fiú azonban semmit nem számolt, hanem fogta a papirost, és telerajzolta parányi fekete pontokkal.

Annyi pontot pötyögtetett rá, hogy aki látta, nyomban káprázni kezdett tőle a szeme. Mikor elkészült a rajzolással, átnyújtotta a papírlapot a királynak.

– Annyi csillag van az égen, ahány pont a papíron, csak össze kell számolni.

Most aztán megnyúlt ám a tollnokok képe is; megijedtek, hogy a király még utóbb velük számláltatja meg a pontocskákat.

A királynak pedig egyre jobban megtetszett a talpraesett pásztorfiú. Már egészen kedvtelve nézegette, mikor föladta a harmadik kérdést:

– Még csak azt mondd meg, fiam, hány percből áll az örökkévalóság.

A fiú egy kicsit gondolkodott, aztán így felelt:

– Messze Pomerániában emelkedik a híres Gyémánt-hegy, akkora, hogy belefárad az ember, mire körüljárja. Arra a hegyre minden századik esztendőben leszáll egy parányi madárka, és hozzáfeni a csőrét. Mikorra az egész hegy elkopik ettől, akkorra telik le az első másodperc az örökkévalóságból.

– Jól van – mondta a király –, megálltad a próbát, egy bölcs sem felelhetett volna különbül. Mától fogva itt lesz a lakásod a palotámban, és ezennel ország-világ előtt fiammá fogadlak.

Jakob Grimm – Wilhelm Grimm: Grimm legszebb meséi, átdolgozta Rónay György

b) Kik a történet szereplői? _____

c) Melyik feladathoz kapcsolódik az illusztráció? _____

d) Milyen állatokat őrzött a pásztorfiú? _____

e) Húzd alá a mesében a király kérdéseit zölddel!

f) Írj a pásztorfiúnak a király kérdéseire hasonló furfangos kérdést!

g) Fogalmazz meg legalább három hasonlóságot A bölcs pásztorfiú és A csillagszemű juhász című mesékben!

h) Képzeld magad egy másik mesébe! Te mit ajánlanál a pásztorfiúnak a helyes válaszokért cserébe?

A deákból lett király

1. Karikázd be a helyes válaszok betűjelét!

Miért indult útnak a deáklegény?

- a) Mert borsót akart szedni az ínséges napokra.
- b) Mert nem volt pénze.
- c) Mert világot akart látni.

Miért kísérték a falusiak a deákot a király palotájába?

- a) Mert a palotában volt elég ágy.
- b) Mert közeledett az este.
- c) Mert a deák hálóhelyet keresett.

Miből gondolta a királyné, hogy a legény igazi királyfi?

- a) Mert az első éjjel hajnalig borsót szedegetett a földről.
- b) Mert elfáradt a borsószedegetésben.
- c) Mert csak a fejedelmi ágyban aludt.

2. Húzd alá a deákra illő tulajdonságokat!

nagyravágyó takarékos takaros kíváncsi őszinte

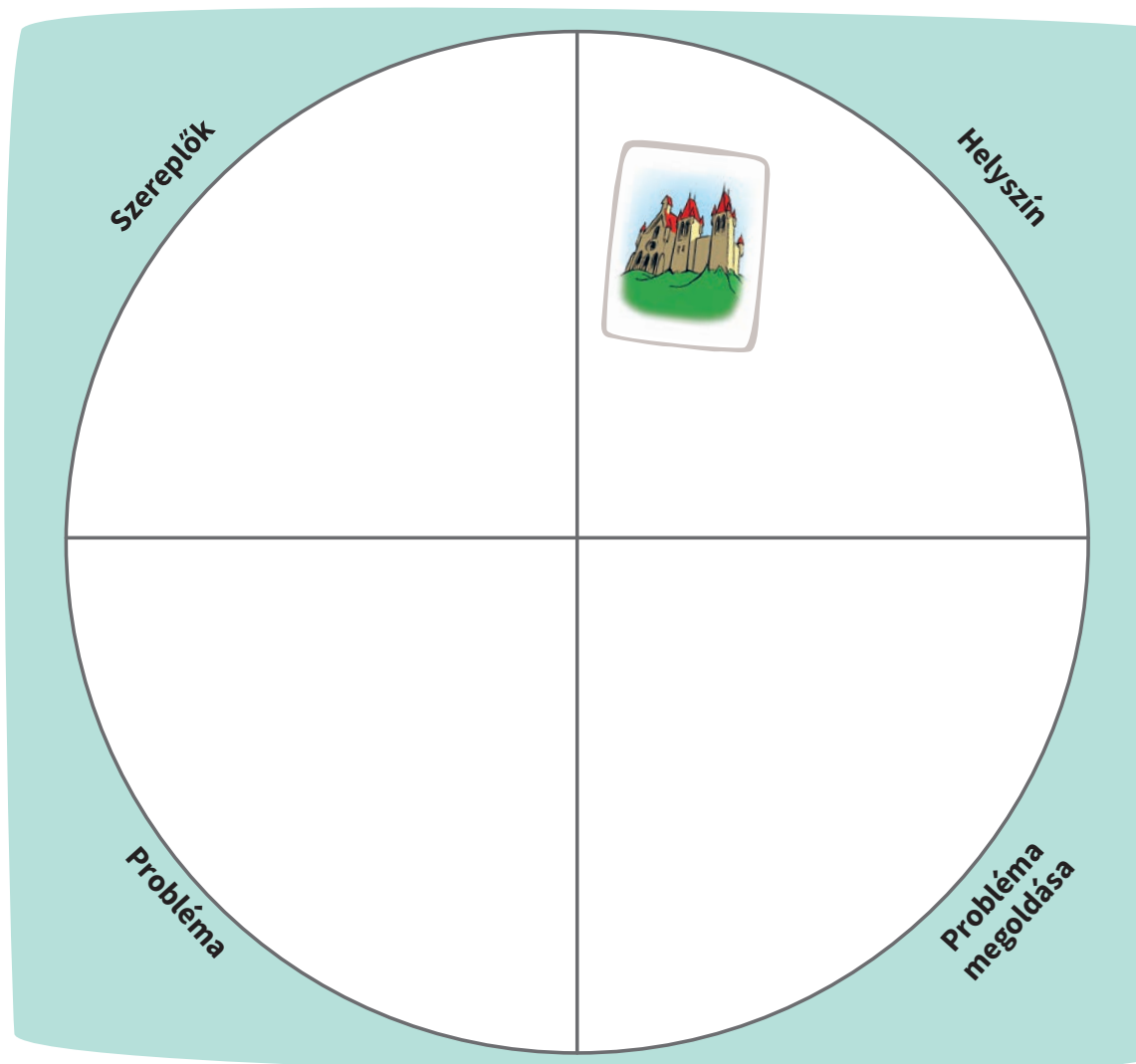
3. Számozással állítsd sorba a mese eseményeit!

- ☐ „senki sem hallgatott a szavára”
- ☐ „nagy útra indult”
- ☐ „szívesen fogadták”
- ☐ „fölszedegette az elhullott szemeket”
- ☐ „gyorsan feleségül vette”
- ☐ „fejedelmi ágyat vettetett”
- ☐ „szegényes ágyat vetett”

4. Hasonlítsd össze, hogyan telt a deák első két éjszakája a palotában!

	1. ÉJSZAKA	2. ÉJSZAKA
Milyen volt az ágy?		
Mit csinált a deák?		

5. Egészítsd ki a vázlatkört!

Értem, amit olvasok 2.

Kik azok a legények?

A legény szót többféle értelemben is használják. Legényeknek nevezik a nőtlen, de még házasság előtt álló férfiakat. Régen legénynek nevezték azokat a fiatal férfiakat, akik egy mester mellett tanulták a szakmát először inasként, majd, amikor már elég hozzáértők lettek, legényként. Egy harmadik jelentésében a katonáknál a tisztek mellé beosztott fiút is legénynek nevezték.

1. Milyen „legényekkel” találkoztál már a mesékben? Folytasd a sort!

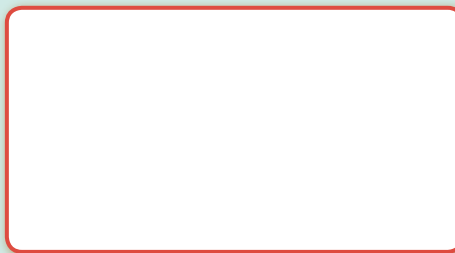
szegény legény, gazdag legény, _____

2. Rajzolj egy olyan nyoszolyát, amelyet A deákból lett király című mesében a deáklegénynek vetettek! Segít az alábbi szöveg is.

Mi is az a nyoszolya?

Manapság az ágyszót a fekvésre szolgáló bútordarabra mondjuk. Régen a parasztházakban az ágyszó elsődlegesen a díszes ágynemű tárolására szolgált. Fekhelynek a földre vetett szalmazsákot, derékaljat használták. Ezért a magyar nyelvben a közelmúltig az ágyszó az ágyneműt jelölte. Innen a kifejezés is: tiszta ágyszó húz, azaz tiszta ágyneműt húz, és ágyszó vet, megágyaz, vagyis az ágyneműt a lefekvéshez elrendezi. Az ágyneműt hordozó állványzat neve nyoszolya volt. A szlávból átvett szó, a nyoszolya fekvőhelyet jelent a mai fogalmaink szerint.

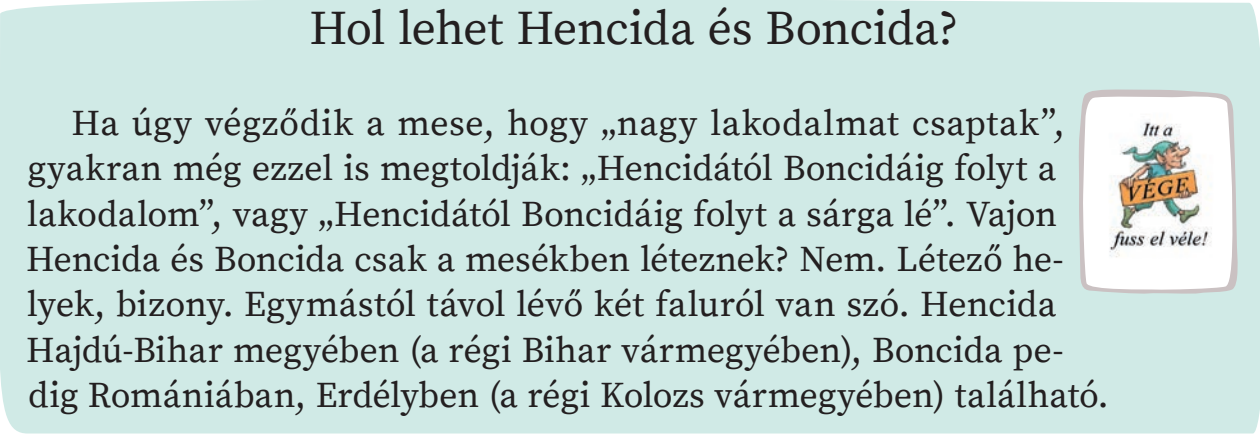

3. Írjatok a társaddal SMS-ben mesebefejezést A deákból lett király című meséhez!

Hol lehet Hencida és Boncida?

Ha úgy végződik a mese, hogy „nagy lakodalmat csaptak”, gyakran még ezzel is megtoldják: „Hencidától Boncidáig folyt a lakodalom”, vagy „Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé”. Vajon Hencida és Boncida csak a mesékben léteznek? Nem. Létező helyek, bizony. Egymástól távol lévő két faluról van szó. Hencida Hajdú-Bihar megyében (a régi Bihar vármegyében), Boncida pedig Romániában, Erdélyben (a régi Kolozs vármegyében) található.

- 4.** Keresd meg a régi térképen azt a két vármegyét, ahol Hencida és Boncida található! Kösd össze a megyéket a helységek nevével!

HENCIDA

BONCIDA

- 5. Keresd meg a régi térképen azt a helyet, ahol most laksz! Jelöld meg! Hogyan hívták a vármegyét régen? Hogyan hívják a megyéteket most? Írd le!**

Februári magazin

1. Melyik ábra nem illik az ábrasorba? Húzd át!

derült,
napos idő

csapadé-
kos, szeles
idő

2. Mondj a mai napról időjárás-jelentést a társadnak!

3. Az Időjósaink jelentik című olvasmány alapján fejezd be a mondatokat!

Medve Miska kijött a barlangjából, és meglátta az árnyékát, ez azt jelenti, hogy _____

Pacsirta Panka nem dalol, ez azt jelenti, hogy _____

4. Weöres Sándor Jön a tavasz megy a tél című verse alapján kösd össze a szavakat!

kibújok

bebújok

hortyogok

jót eszem

vacogok

éhezem

5. Egészítsd ki a mondatokat!

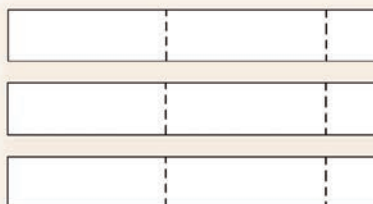
_____ a torokbetegségek gyógyítójaként tisztelik.

Azt a népszokást, amikor februárban iskolás gyerekek házról házra járva áldást osztanak és adományokat gyűjtenek, úgy nevezzük _____

6. Hajtogass hóvirágot színes papírból! A hóvirág hajtogatásához fehér és zöld színű papírra lesz szükséged. Olvasd el figyelmesen a lépéseket!

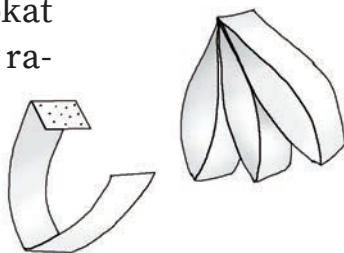
1. A fehér papírból vonalzó segítségével mérj le három darab 7×1 cm-es papírcsíkot, majd nyírd ki ollóval! Ezek lesznek a virág szirmjai.

2. A papírcsíkok egyik végéről mérj le 1 cm-t, a másik végétől pedig 3 cm-t! Jelöld meg a ceruzáddal!

3. Hajtogasd meg a papírokat a jelölések mentén!

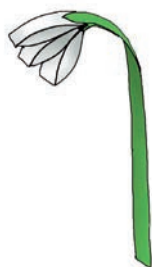
4. Az 1 cm-es darabnál ragaszd össze a szirmokat külön-külön! Utána ragaszd egymáshoz a három szirmot!

5. A zöld papírból vágj ki két darab 10×1 cm-es papírcsíkot, és ezek egyik végét vágd hegyesre! Ebből készül a hóvirág szára.

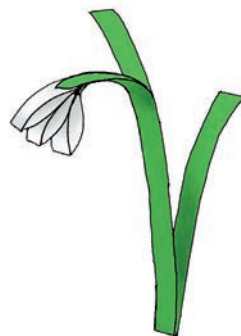
6. Ragaszd a két zöld csíkot össze úgy, hogy a két hegyes végébe beleragasztod a szirmokat is!

7. A zöld papírból vágj ki egy 20×1 cm-es darabot! Ezt hajtogasd meg az ábra alapján! Ebből lesz a virág levele.

8. Végül a levelet ragaszd a szárhoz, és már el is készültél az év első tavaszi virágával!

Tündérek

A tündér

1. Szerinted milyen tulajdonságok jellemzőek egy tündérre?

a) Húzd alá közülük azokat, amelyek illenek Bóbitára!

2. Írd ki mindegyik versszakból, miket csinál Bóbita!

3. Szerinted miről kaphatta a tündér a Bóbita nevet?

4. Sorold fel, milyen állatok kaptak emberi tulajdonságokat a versben!

5. Keresd meg a versben az alábbi szavak rokon értelmű párját!

varázsol: _____

kineveti: _____

lefekszik: _____

alszik: _____

A két tündér

6. Olvasd el a szókétyákön látható tulajdonságokat! Válogasd szét őket aszerint, hogy A két tündér című mese mely szereplőjére lehetnek igazak! Válaszolj a számok beírásával!

1.

szegény

2.

számító

3.

igazságos

4.

leleményes

5.

gazdag

6.

jószívű

Szereplő megnevezése: _____

Tulajdonságai: _____

Szereplő megnevezése: _____

Tulajdonságai: _____